

Wprowadzenie

<https://doi.org/10.18559/978-83-8211-195-8/0>

 Cezary Kochalski

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
cezary.kochalski@ue.poznan.pl

W jaki sposób zapewnić wzrost i rozwój gospodarce, to zawsze aktualne pytanie stawiane ekonomistom, zarówno teoretykom, jak i praktykom. Udzielenie na nie odpowiedzi wymaga rozpoznania sytuacji na wielu polach systemu gospodarczego, w tym w przedsiębiorstwach, od których zależą w największym stopniu stan i wyniki gospodarki kraju. Ostatnie szoki kryzysowe na pewno wzmogły potrzebę doskonalenia metod i narzędzi analizy ekonomicznej przedsiębiorstw, w tym pod kątem zwiększania możliwości i skuteczności ostrzegania przed sytuacjami zagrażającymi nie tylko rozwojowi, lecz także trwaniu przedsiębiorstw.

Analiza ekonomiczna ma dostarczać interesariuszom przedsiębiorstw informacje niezbędne do oceny zjawisk ekonomicznych związanych z realizowaniem przez nie funkcji i zadań, a także do oceny efektywności gospodarowania ich zasobami. Z tego punktu widzenia informacje dostarczane przez analizę ekonomiczną są ważne przy ocenach zewnętrznych oraz w ramach samooceny. Oceny te dotyczą relacji zachodzących pomiędzy przedsiębiorstwami a innymi podmiotami gospodarki oraz samych przedsiębiorstw jako podmiotów gospodarujących.

Ze względu na wyzwania stojące przed przedsiębiorstwami związane z aspektami rozwoju zrównoważonego, którym w ostatnim dwudziestoleciu towarzyszyły szoki kryzysowe, takie jak światowy kryzys finansowy, pandemia COVID-19,

Sugerowane cytowanie: Kochalski, C. (2023). Wprowadzenie. W: C. Kochalski (red.), *Analiza ekonomiczna przedsiębiorstw w warunkach niepewności* (s. 9–11). Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. <https://doi.org/10.18559/978-83-8211-195-8/0>

Ta książka jest udostępniana na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe

wojna w Ukrainie – rewizja teoretycznych i metodycznych podstaw systemu oceny współczesnych przedsiębiorstw jest nie tylko pożądana, ale wręcz oczekiwana.

Wyzwania i problemy współczesnej analizy ekonomicznej przedsiębiorstw (dodać trzeba: analizy ekonomicznej w warunkach niepewności) wymagają pogłębionych badań naukowych, którym powinna towarzyszyć szeroka dyskusja środowiska akademickiego oraz podmiotów zajmujących się profesjonalnie analizą ekonomiczną. W tym kontekście, ze względu na potencjał analityczno-badawczy oraz wiedzę i autorytet instytucji, wspólne spojrzenie i zajęcie się od strony naukowej wyzwaniami i problemami analizy ekonomicznej przez środowisko akademickie oraz Narodowy Bank Polski może dać wyraźny efekt synergii, stwarza duże szanse naukowego i praktycznego doskonalenia metod i narzędzi analizy ekonomicznej, w tym pod kątem budowania systemu wczesnego ostrzegania przed sytuacjami zagrożającymi stabilności gospodarki.

Celem monografii jest rozpoznanie sytuacji w zakresie wybranych elementów systemu oceny przedsiębiorstw wypracowanych w przedkryzysowym systemie funkcjonowania gospodarki, a także próba wzbogacenia teoretycznych, metodycznych oraz aplikacyjnych podstaw systemu oceny współczesnych przedsiębiorstw bazujących na analizie ekonomicznej.

Osiągnięcie celów pracy w warstwie diagnostycznej i koncepcyjnej wymagało rozwiązania następujących problemów:

- przedstawienia sytuacji w zakresie źródeł analizy ekonomicznej przedsiębiorstw, które wyznaczają zakres i możliwości ocen działalności przedsiębiorstw oraz ich stanu i wyników ekonomicznych,
- ukazania zmian zachodzących w stanie i wynikach ekonomicznych przedsiębiorstw wywołanych ostatnimi szokami kryzysowymi, w szczególności w zakresie rentowności oraz płynności finansowej, z uwzględnieniem przyczyn tych zmian, jak też ich konsekwencji dla całego systemu gospodarczego,
- rozpoznania możliwości doskonalenia metod i narzędzi analizy ekonomicznej przedsiębiorstw dzięki zgromadzonej już wiedzy i umiejętności na polu uniwersyteckim oraz bankowości centralnej.

Metodą zastosowaną w pracy jest zestawienie twierdzeń i związanych z nimi pojęć w kontekście oceny przedsiębiorstw, a następnie ich analiza i synteza pod kątem oceny zasadności posługiwania się nimi w obecnych uwarunkowaniach. Teorie i opisy odnoszące się do oceny przedsiębiorstw, zarówno te powstałe w nurcie racjonalizmu, jak i empiryzmu, pozytywnie zweryfikowane, jak i niepoddane weryfikacji – stanowiły podstawę do wypracowania teoretycznych, metodycznych i aplikacyjnych podstaw analizy ekonomicznej przedsiębiorstw. Należy podkreślić, że w przeprowadzonych badaniach empirycznych wykorzystano także sieć neuronową.

Ponieważ analiza ekonomiczna przedsiębiorstw obejmuje bardzo szerokie spektrum zagadnień z zakresu ekonomii i finansów oraz nauk o zarządzaniu, w mono-

grafii zdołano podjąć tylko kilka z nich. Rozwiązywanie problemów następowało w kolejnych rozdziałach, i tak:

- w rozdziale pierwszym zajęto się zapotrzebowaniem interesariuszy przedsiębiorstw na informacje; przedstawiono także oczekiwania komunikacyjne interesariuszy w świetle teorii menedżerskiej i normatywnej,
- sposób ukształtowania polityki rachunkowości w odniesieniu do poszczególnych obszarów sprawozdania finansowego, który może mieć wpływ na stan i wyniki finansowe przedsiębiorstwa, jest przedmiotem dociekań rozdziału drugiego,
- rozdział trzeci poświęcono ewolucji zrównoważonego raportowania oraz zmieniających się wymogów formalnych w stosunku do oczekiwań interesariuszy,
- podejście banku centralnego do oceny stanu i wyników ekonomicznych przedsiębiorstw na podstawie wskaźników ekonomicznych, zwłaszcza odnoszących się do rentowności i płynności finansowej, przedstawiono w rozdziale czwartym,
- w rozdziale piątym zidentyfikowano zależności pomiędzy wyselekcjonowanymi zmiennymi makroekonomicznymi i rentownością przedsiębiorstw,
- rozdział szósty dotyczy zasadności wykorzystania mierników wydajności gotówkowej w analizie rentowności przedsiębiorstwa,
- w rozdziale siódmym wypracowano holistyczną koncepcję procesu bankructwa przedsiębiorstwa,
- przedostatni rozdział odnosi się do różnic w przeterminowaniu płatności faktur między Polską a wybranymi krajami europejskimi oraz do przyczyn ich powstawania,
- rozdział dziewiąty odnosi się do pomiaru działalności innowacyjnej, która ma zasadnicze znaczenie dla rozwoju przedsiębiorstw.

Monografia powstała w związku z jubileuszem 30-lecia Katedry Controllingu, Analizy Finansowej i Wyceny Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, która jest kontynuatorką poznańskiej szkoły analizy ekonomicznej mającej początek w 1926 roku, kiedy w Poznaniu otwarto Wyższą Szkołę Handlową. Korzenie Katedry sięgają utworzonej w 1931 roku Katedry Rachunkowości i Analizy Bilansów. Ukształtowany przez trzy dekady potencjał naukowy Katedry odzwierciedla ewolucję poszukiwań badawczych w obszarach analizy ekonomicznej, w tym analizy działalności podmiotów gospodarczych, analizy finansowej, analizy fundamentalnej, controllingu, wyceny spółek czy analizy strategicznej. Książka będzie stanowiła przyczynek do dyskusji podczas konferencji naukowej „Analiza ekonomiczna w warunkach niepewności”, która odbędzie się na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu pod patronatem Narodowego Banku Polskiego.

Cezary Kochalski